

BÀI GIẢNG 1:
**VAI TRÒ VÀ
QUY MÔ KHU
VỰC CÔNG**

ĐỖ THIÊN ANH TUẤN

CƠ CHẾ PHÂN BỐ NGUỒN LỰC: THỊ TRƯỜNG VS. NHÀ NƯỚC

- Thị trường phân bổ nguồn lực như thế nào?
- Tại sao thị trường thất bại?
- Đâu là những thất bại thị trường?
- Cơ sở để nhà nước can thiệp vào nền kinh tế là gì?
- Nhà nước phân bổ nguồn lực như thế nào?
- Nhà nước có thất bại không?
- Sửa chữa thất bại nhà nước như thế nào?

VAI TRÒ KINH TẾ CỦA CHÍNH PHỦ

- **4 câu hỏi then chốt của kinh tế học khu vực công:**
 - Khi nào chính phủ nên can thiệp vào nền kinh tế?
 - Chính phủ có thể can thiệp như thế nào?
 - Kết quả của sự can thiệp của chính phủ vào nền kinh tế là gì?
 - Tại sao chính phủ lại chọn cách can thiệp như vậy?
- **Để trả lời những câu hỏi trên, cần hiểu vai trò kinh tế của Chính phủ là gì?**

VAI TRÒ KINH TẾ CỦA CHÍNH PHỦ CÁC NƯỚC

- **Nền kinh tế hỗn hợp của Hoa Kỳ (mixed economy)**
 - Tư nhân thực hiện phần lớn các hoạt động kinh tế, chính phủ có tham gia một số hoạt động nhất định
- **Nền kinh tế thời Liên bang Soviet, Bắc Triều Tiên, Cuba: vai trò chỉ huy của nhà nước**
 - Hầu hết các hoạt động kinh tế do nhà nước thực hiện
- **Các nền kinh tế Tây Âu:**
 - Chính phủ có vai trò lớn hơn trong các hoạt động kinh tế so với Hoa Kỳ
 - Từ thập niên 1980, làn sóng tư nhân hóa đã chuyển nhiều hoạt động kinh tế từ nhà nước sang thị trường
- **Việt Nam thì thế nào?**

MỘT SỐ QUAN ĐIỂM KHÁC NHAU VỀ VAI TRÒ KINH TẾ CỦA CHÍNH PHỦ

- **Các nhà kinh tế trọng thương** (mercantilists) mà chủ yếu là các nhà kinh tế Pháp thế kỷ 18: Chính phủ cần đóng vai trò tích cực trong việc thúc đẩy ngoại thương và công nghiệp
- **Adam Smith** (*The Wealth of Nations*, 1776), tiếp nối là các nhà kinh tế Anh thế kỷ 19 như John Stuart Mill và Nassau William Senior: chính phủ nên có vai trò hạn chế (học thuyết **laissez faire**)
- **Karl Marx, Jean Charles Léonard de Sismondi, and Robert Owen**: Chính phủ cần có vai trò lớn hơn trong việc kiểm soát các tư liệu sản xuất

TRẢ LỜI 4 CÂU HỎI CỦA KINH TẾ HỌC KHU VỰC CÔNG

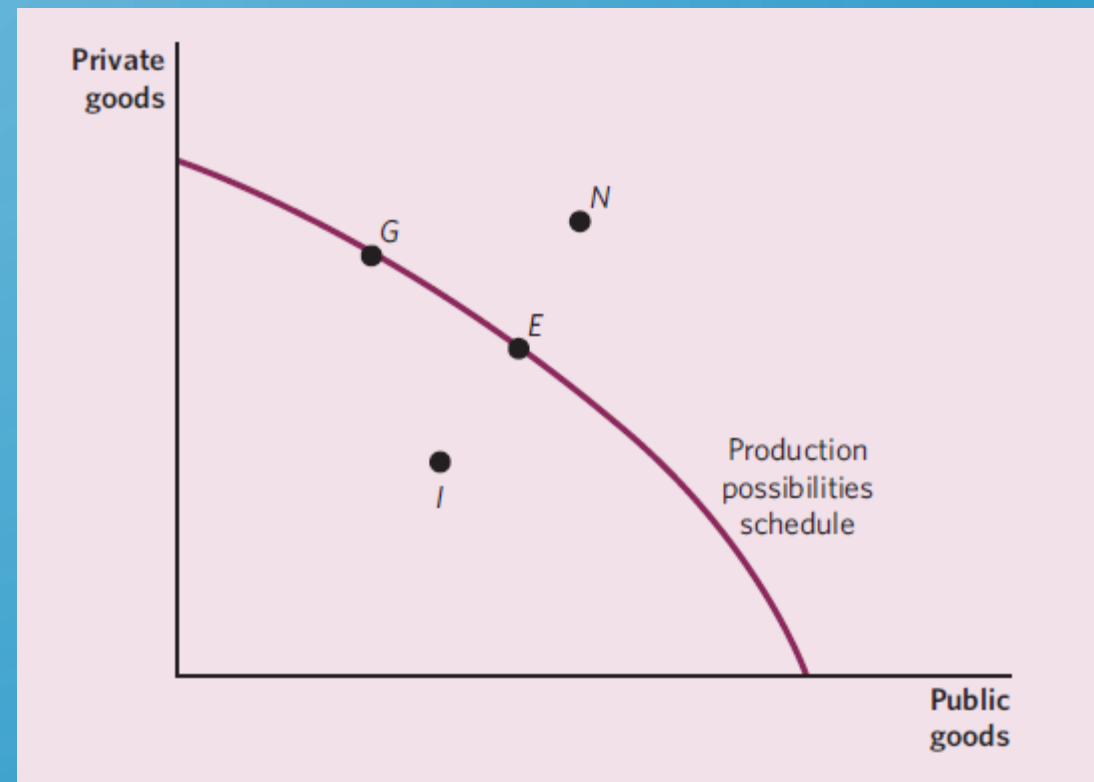
- **Khi nào chính phủ nên can thiệp vào nền kinh tế?**
 - Sửa chữa thất bại thị trường và tái phân phối
- **Chính phủ có thể can thiệp như thế nào?**
 - Thuế hoặc trợ cấp cho sự cung ứng hàng hóa của tư nhân
 - Hạn chế hay chế tài hoạt động cung ứng hàng hóa của tư nhân
 - Cung ứng trực tiếp của nhà nước
 - Tài trợ của nhà nước cho sự cung ứng hàng hóa của tư nhân
- **Kết quả của sự can thiệp của chính phủ vào nền kinh tế là gì?**
 - Tác động trực tiếp vs. Tác động gián tiếp
- **Tại sao chính phủ lại chọn cách can thiệp như vậy?**
 - Khía cạnh kinh tế chính trị học của khu vực công

CÂN BẰNG GIỮA KHU VỰC CÔNG VÀ TƯ

- Thị trường thường thất bại và chính phủ cũng thường không thành công trong việc sửa chữa các thất bại thị trường
- Cần phải hiểu những giới hạn của khu vực công và khu vực tư
- Quan điểm chủ đạo của các nhà kinh tế ngày nay:
 - Chính phủ nên đóng vai trò chủ động trong việc duy trì công ăn việc làm, loại bỏ mặt trái của nghèo đói
 - Tư nhân nên đóng vai trò trung tâm trong các hoạt động kinh tế
 - Tăng cường sự phối hợp giữa khu vực công và tư nhân để bổ sung thế mạnh của nhau
- Tuy nhiên, vẫn còn rất nhiều bất đồng về phạm vi và giới hạn can thiệp của Chính phủ

HÃY SUY NGHĨ NHƯ MỘT NHÀ KINH TẾ KHU VỰC CÔNG

- **4 câu hỏi của các nhà kinh tế học:**
 - **Sản xuất cái gì?** Bao nhiêu nguồn lực nên dành để sản xuất hàng hóa công, bao nhiêu còn lại để dành cho sản xuất hàng hóa tư?...
 - **Sản xuất như thế nào?** Để tư nhân hay chính phủ sản xuất? Sử dụng nhiều vốn hay lao động hơn?...
 - **Sản xuất cho ai?** Đối tượng nào sẽ hưởng lợi từ hàng hóa được sản xuất ra? Chính sách thuế, trợ cấp...
 - **Các lựa chọn được thực hiện thế nào?** Các lựa chọn liên quan lựa chọn tập thể, cấu trúc luật pháp, cách tổ chức quản trị nhà nước, phân cấp, phân quyền...

SỰ BẤT ĐỒNG GIỮA NHỮNG NHÀ KINH TẾ

- Bất đồng quan điểm về **cách thức vận hành** của nền kinh tế
- Bất đồng về cách thức **đo lường** các hoạt động kinh tế
- Bất đồng quan điểm về **giá trị** (giá trị xã hội)
- Bất đồng về **mô hình kinh tế** tốt nhất có thể mô tả nền kinh tế
- Bất đồng về **những phản ứng chính sách** của chính phủ vào nền kinh tế
- Bất đồng về cách **phản ứng lại** của **nền kinh tế** trước chính sách của chính phủ